

Το τζαμί Chahadet/ Şahadet και η τουρκική συνοικία, επιστολικό δελτάριο.

Η Προύσα των Οθωμανών

Η ίδρυση της Προύσας χρονολογείται στο 183 π.Χ., όταν ο Προυσίας Α΄ ίδρυσε στη θέση αυτή την Προυσία του Ολύμπου, στις παρυφές του ομώνυμου βουνού, αν και υπάρχουν μαρτυρίες για παλαιότερη ίδρυση. Η ιστορία της ταυτίζεται σε μεγάλο βαθμό με τις άλλες δύο μεγάλες πόλεις της Βιθυνίας (Νίκαια, Νικομήδεια), τουλάχιστον έως τη βυζαντινή περίοδο, όταν η Νίκαια ξεπέρασε σε φήμη την Προύσα. Όμως η Προύσα έμελλε να γίνει η πρωτεύουσα του νέου δυναμικού κράτους των Οθωμανών, οι οποίοι την κατέλαβαν το 1326 με αρχηγό τον Ορχάν. Αν και ήταν πρωτεύουσα μόνο έως το 1369, όταν η πρωτεύουσα μεταφέρθηκε στην Ευρώπη, στην Αδριανούπολη, ωστόσο τουλάχιστον έως τον 16ο αιώνα η πόλη διατή-

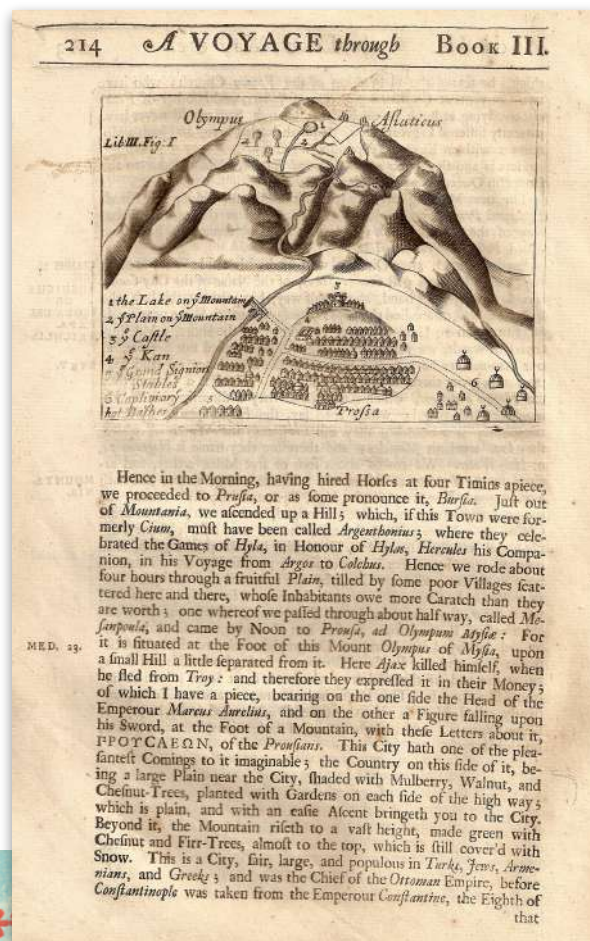
ρησε τον πλούτο και τη φήμη της παλαιάς πρωτεύουσας, όπως φαίνεται άλλωστε και από το γεγονός ότι σε αυτήν επέλεξαν να ταφούν ο Οσμάν —ιδρυτής της Οθωμανικής αυτοκρατορίας— και άλλοι πέντε σουλτάνοι. Κατά τον 16ο αιώνα στην Προύσα ζούσαν μόλις 69 οικογένειες χριστιανών και η λατρεία επιβίωνε στους ναούς της Παναγίας, του Αγίου Ιωάννη, του Θεολόγου και των Ταξιαρχών (πληροφορίες από οθωμανικά φορολογικά αρχεία). Οι Έλληνες κάτοικοι έφθασαν σε αριθμό —πριν τη Μικρασιατική Καταστροφή— τους 5.000 (ποσοστό 7%). Παρά τον μικρό αριθμό οι Προυσαλήδες όμως κατάφεραν να αναπτύξουν σημαντική εκπαιδευτική και πολιτιστική δράση: το πρώτο σχολείο καταγράφεται ήδη από το 1804 και το πρώτο Παρθεναγωγείο το

1820. Το 1899 ο Ευγενίδης χρηματοδότησε την κατασκευή του επιβλητικού Αρρεναγωγείου και Παρθεναγωγείου. Στην ευρύτερη περιοχή της Προύσας (σαντζάκι Προύσας) υπήρχαν συνολικά 65 ελληνικά σχολεία με 6.430 μαθητές.

Ένας πιο προσεκτικός επισκέπτης της Προύσας μπορεί να επισκεφθεί και να θαυμάσει πολλά και εντυπωσιακά μουσουλμανικά μνημεία, τα οποία συνήθως αναίτια απαξιώνονται. Ενδεικτικά σημειώνουμε τα λουτρά της οθωμανικής περιόδου (Μουράτ Α΄), στη θέση παλαιότερων του Ιουστινιανού και Θεοδώρας (Eski Kaplica), το τζαμί Hudavendigâr (1365-85), το οποίο είναι κτίσμα του Μουράτ Α΄ και αποτελεί το παλαιότερο «αυτοκρατορικό» τζαμί της πόλης, διώροφο με τζαμί στο ισόγειο και μεντρεσέ στον όροφο (μοναδικό για την

οθωμανική αρχιτεκτονική), τον τουρμπέ του Μουράτ Α΄, μπροστά από το τζαμί Hudavendigar (μαζί με τον Μουράτ Α΄ ετάφησαν ο γιος του Yakup, ο εγγονός του Σουλεϊμάν (γιος του Βαγιαζήτ Α΄) και ο διεγγονός του Ορχάν), τον τάφο της Halice Sultan (κόρη του Βαγιαζήτ Β΄), τα λουτρά/ χαμάμ Yeni Kaplica (κτίσμα του Σουλεϊμάν του Μεγαλοπρεπούς), το τζαμί Hamza Bey (μέσα 15ου αιώνα), το Ουλού τζαμί (1396-1399), το τζαμί Besikci (Βαγιαζήτ Β΄), τον Yesil (πράσινο) τουρμπέ (τάφος του Μωάμεθ Α΄), το Muradiye kulliesi που κτίστηκε από το Μουράτ Β΄ (1421-26) και είναι το τελευταίο αυτοκρατορικό συγκρότημα της Προύσας. Περιλαμβάνει μεντρεσέ, μαρέτ και τον τουρμπέ του Μουράτ Β΄.

Πέτρος Μεχτίδης
Αρχαιολόγος
Συντηρητής Έργων Τέχνης

Γενική άποψη της Προύσας,
G. Wheler,
A journey into Greece, 1682.

Γενική άποψη της Προύσας, επιστολικό δελτάριο.

Οι εικόνες είναι
από τη Συλλογή Πέτρου Μεχτίδη